

10 U. B. BERGEN

Ms. 156816

Forholdsordre fra Hjemmefrontens ledelse, nr.1.

I denne situasjon da den tyske militærmakt holder på å bryte sammen så ingen la seg lede til uoverlagte handlinger. Derfor har Hjemmefrontens ledelse sendt ut følgende forholdsordre:

1. Unngå sammenstimlinger. Vær ikke med i demonstrasjoner av noen art. Opptre ikke utfordrende overfor de tyske soldater og offiserer.
 2. Spre korrekt og nøyaktig de meldinger som gis over London radio. Noter ned. Stol ikke på hukommelsen.
 3. Slapp ikke av på forsiktighetsreglene.
 4. Følg de direktiver som blir gitt av den allierte overkommando, den norske regjering og Hjemmefrontens ledelse.
- Parolen er:

VERDIGHET, RO OG DISIPLIN!

Nazismens samanbrot.

Den tyske militærmaskin har brote saman. Nazipartiet er i full oppøysing. Det fasttømra apparatet til gestapo har misst jerntaget over dei undertrykte landa. Reaksjonens og militarismens mest brutale politiske reform, den tyske nazisme er ikkje meir. Militært er dette uhyre endeleg trekt til jorda.

Det er ein hard skule folka i Europa har gått gjennom i denne krigen. Ei har fått lært i fullt mun kva eit reaksjonært terrorvelde betyr. Lærdommene av dette må vi ha i minnet når vi skal byggja oppatt det nazismen vårt og andre land har lagt øyde.

Den tyske nazisme, som nå snart går over i historia, var den politiske rørsle, den tyske storkapital saman med den tyske generalstab godtok om politisk styreform, for å fremje dei mål den tyske imperialism hadde sett seg, og ikkje nådd under keiserriket i forrige krig og seinere under einarrepublikken. Innenrikspolitisk fekk nazismen makt og feste ved å lå ned alle fridomskrefter i Tyskland, først og fremst arbeidarklassen sine demokratiske organisasjoner. Seinare vart all politisk opposisjon forboden. Utanrikspolitisk nytta nazismen reaksjonen i dei andre land for å fremje sine interesser. Overalt i Europa tok reaksjonen etterkvart greibilete etter den tyske nazisme. I Østerrike f.eks., vart alle demokratiske krefter i folket slått ned av den østerrikske reaksjon under Dollfuss's klerikalfascistiske styre. Når så fridomskreftene var slått ned, kunne Hitlers marsjkollonner og gestapo marsjere inn. I alle land om seinare har vorte undertrykte av Hitlers soldater, har nazismen fylgd en same line.

Nasjonalsozialismen er den siste form for reaksjonen sitt politiske erredømme. Utryddinga av den betyr å rydde bort det økonomiske og sosiale grunnlaget for nazismen. Det betyr i den politiske kampen å gjera skadeleg dei økonomiske og sosiale krefter som alltid har og framleis vil støtte eit reaksjonært diktatur.

Den militære oppgåve ved utryddinga er nå snart til ende. Att står rydde bort det økonomiske og sosiale grunnlaget for den nazistiske rørsle. Det er det som både nasjonalt og internasjonalt er det viktigste led atterreisingsspørsmåla etter denne krigen. Kampen mot nazismen har v dei allierte nasjonane vorte erklært som ein politisk kamp mot reaksjonen, for demokratiet. Atterreisninga vil og vera ein politisk kamp for demokratisk og sosial rettferd. Her ligg samlingsgrunnlaget i atterreisninga også i vårt land nå når nazismen ein gong for alle er borte. Dette er og innhaldet i dei allierte erklæringar omkring dei sosiale etterkrigsspørsmål.

Når du ser framande folk etter vegen, eller hjå private, som du aner r i dekning eller arbeider illegalt, så prat aldri om det, og vær heller ikkje spærvis. Dette er den minste hjelpa ein må kreva av dei som ikkje r med i arbeidet.

Justisminister Terje Vold om rett og lov etter krigen.

I kringkastinga fra London held justisministeren ein tale den 28 april 1945, der han kom inn på dei strafferettslege og sivilrettslege tilhøve som skal gjelda nå når okkupasjonen er over. Det er sers viktig at alle set seg inn i desse ting, då det kan letta tilhøva under rettsoppgjeret. Vi gjev att justisministaren:

Det er viktig å ha på det rene hva som er gjeldende lov nå når okkupasjonsmakta bryter sønnen og norsk lov igjen skal gjelde. Under okkupasjonen er det blitt gitt lover, dels av de militære tyske myndigheter og dels av de administrative. Den langt overveiende del av disse lover er gått for å gavne fienden. Etter Haagkonvensjonen har en fiendelig makt rett og plikt til å opprettholde ro og orden og rettslige forhold i det land den holder besatt. Som kjendt har ikke tyskerne holdt seg til dette. Lovene de har gitt er grove krenkelser av all norsk lov.

Alle bestemmelser som er gitt av okkupasjonsmakta må renses ut. Rettslig bortfaller alle lover som er gitt, uansett bestemmelsens innhold, også om de er ifølge folkeretten. Dersom ingen annen love er gitt, gjelder norsk lov fra før 9 april 1940. Denne hovedregel ligger til grunn for den provisoriske anordning av 19 jan. 1945 fra den norske regjering. Men man kan ikke bare bygge på dette. Nye nødvendige bestemmelser i lovverket er blitt gitt. Regjeringen har forberedt en rekke provisoriske anordninger både strafferettslig og sivilrettslig.

1. Prov. anordning av 5 mars 1943 om den foreløpige kommunal- og fylkesforvaltningsordning, den såkalte tjenestemannsanordning. Den fastsetter måten for utrenskningen innen administrasjonen.

2. Prov. anordning av 26 februar 1943 om midlertidige bestemmelser for politiordningen i overgangstiden (står i forrige nummer av Gjallarhorn).

3. Prov. anordning av 15-des. 1944, som tillegg til bestemmelser i anledning forrederisk tilegnelse under okkupasjonen.

4. Prov. anordning av 16 februar om rettergangsmåten i landssviksaker.

Disse bestemmelser og andre av næringspolitisk og økonomisk betydning, er i tillegg til lovgivningen før 9 april. Et særskilt hefte av Norsk Lovtidende er trykt og vil bli spredt utover landet så snart landet er fritt.

De nye bestemmelser dekker et vidt felt der okkupasjonsmakta har lagt hindringer og foråraket ulovlige forhold. Bestemmelser av rent saklig art, gitt av okkupasjonsmakta, ved departementer og den tid administrasjonsrådet satt, slike rent tekniske ting som prisvedtak, rasjoneringsbestemmelser o.s.v., er nødt til å bli stående til en etterhvert hvert får oversikt over forholdene.

Som generelle regler kan en slå fast:

- a) Alle bestemmelser som har hatt til formål å hjelpe okkupasjonsmakta, eller fremme n.s. og deres politiske formål, er ugyldige.
- b) Alle bestemmelser som står i strid med grunnloven, er ugyldige.
- c) Bestemmelser av rent saklig art gjelder inntil videre.

De tallrike naziforordninger mot forskjellige yrkesorganisasjoner, m.m., innskrenkninger i trykkefriheten, ytringsfriheten o.s.v. oppheves straks. Ingen kan dømmes etter lover som er gitt av okkupasjonsmakta eller deres hjelpere. Andre bestemmelser av saklig art vil foreløpig bli stående."

Som ein ser, kan ein samanfata talen til justisministaren til kort og godt dette:

Alle tvangslover som er gjevne for å undertrykke landet og folket vårt, og vårt demokratiske politiske liv, skal opphevast straks! Dei demokratiske rettane vi hadde etter norsk grunnlov og lov, skal etterhvert momentant tyckarne si makt er broten. Tenke-tale-og trykke-friidom skal gjelda slik som før 9 april 1940.

Friidomen skal garanterast for alle som ikkje har samarbeidd med fiendene!

Det vi alle har venta på i over fem lange år ervendeleg vorte eit faktum. Det er ikkje lenger ein ynskjedraum. Vi er verkeleg frie!

Justisminister Terje Vold om rett og lov etter krigen.

I kringkastinga fra London held justisministeren ein tale den 28 april 1945, der han kom inn på dei strafferettslege og sivilrettslege tilhøve som skal gjelda nå når okkupasjonen er over. Det er sers viktig å ta alle set seg inn i desse ting, då det kan letta tilhøva under rettsoppgjeret. Vi gjev att justisministaren:

Det er viktig å ha på det rene hva som er gjeldende lov nå når okkupasjonsmakta bryter sammen og norsk lov igjen skal gjelde. Under okkupasjonen er det blitt gitt lover, dels av de militære tyske myndigheter og dels av de administrative. Den langt overveiende del av disse lover er gått for å gavne fienden. Etter Haagkonvensjonen har en fiendelig makt rett og plikt til å opprettholde ro og orden og rettslige forhold i det land den holder besatt. Som kjendt har ikke tyskerne holdt seg til dette. Lovene de har gitt er grove krenkelsjer av all norsk lov.

Alle bestemmelser som er gitt av okkupasjonsmakta må renses ut. Rettslig bortfaller alle lover som er gitt, uansett bestemmelsens innhold, også om de er ifølge folkeretten. Dersom ingen annen love er gitt, gjelder norsk lov fra før 9 april 1940. Denne hovedregel ligger til grunn for den provisoriske anordning av 19 jan. 1945 fra den norske regjering. Men man kan ikke bare bygge på dette. Nye nødvendige bestemmelser i lovverket er blitt gitt. Regjeringen har forberedt en rekke provisoriske anordninger både strafferettslig og sivilrettslig.

1. Prov. anordning av 5 mars 1943 om den foreløpige kommunal- og fylkesforvaltningsordning, den såkalte tjenestemannsanordning. Den fastsetter måten for utrenskningen innen administrasjonen.

2. Prov. anordning av 26 februar 1943 om midlertidige bestemmelser for politiordningen i overgangstiden (står i forrige nummer av Gjallarhorn).

3. Prov. anordning av 15 des. 1944, som tillegg til bestemmelser i anledning Borrederisk tilegnelse under okkupasjonen.

4. Prov. anordning av 16 februar om rettergangsmåten i landssviksaker.

Disse bestemmelser og andre av næringspolitisk og økonomisk betydning, er i tillegg til lovgivningen før 9 april. Et særskilt hefte av Norsk Lovtidende er trykt og vil bli spredt utover landet så snart landet er fritt.

De nye bestemmelser dekker et vidt felt der okkupasjonsmakta har lagt hindringer og forårsaket ulovlige forhold. Bestemmelser av rent saklig art, gitt av okkupasjonsmakta, ved departementer og den tid administrasjonsrådet satt, slike rent tekniske ting som prisvedtak, rasjoneringsbestemmelser o.s.v., er nødt til å bli stående til en etter hvert får oversikt over forholdene.

Som generelle regler kan en slå fast:

- Alle bestemmelser som har hatt til formål å hjelpe okkupasjonsmakta, eller fremme n.s. og deres politiske formål, er ugyldige.
- Alle bestemmelser som står i strid med grunnloven, er ugyldige.
- Bestemmelser av rent saklig art gjelder inntil videre.

De tallrike naziforordninger mot forskjellige yrkesorganisasjoner, m.m., innskrenkninger i trykkefriheten, ytringsfriheten o.s.v. oppheves straks. Ingen kan dømmes etter lover som er gitt av okkupasjonsmakta eller deres hjelpere. Andre bestemmelser av saklig art vil foreløpig bli stående."

Som ein ser, kan ein samanfata talen til justisministaren til kortfattet dette:

Alle tvangslover som er gjevne for å undertrykke landet og folket vårt, og vårt demokratiske politiske liv, skal opphevast straks! Den demokratiske rettferdighet hadde etter norsk grunnlov og lov, skal etterkast momentant trykkerne si makt er broten. Tenke-tale-og trykkefrihed skal gjelda slik som før 9 april 1940.

Frihedomen skal garanterast for alle som ikkje har samarbeidd med fienden!

Det vi alle har venta på i over fem lange år er vendeleg vorte eit faktum. Det er ikkje lenger ein ynskjedraum. Vi er verkeleg frie!

Kapitel III - Medlemskap.

Medlemskap i organisasjonen er åpent for alle fredselskende stater.

Kapitel IV - Hovedorganer!

- 1) Organisasjonen skal ha som sine hovedorganer: a) En lovgivende forsamling, b) Et sikkerhetsråd, c) En internasjonal domstol og d) Et sekretariat.
- 2) Organisasjonen kan få de hjelpeorgan som må finnes nødvendige.

Kapitel V - Den lovgivende forsamling.

A. Sammensetning.

Alle medlemmer i organisasjonen skal være medlemmer av den lovgivende forsamling og skal ha et antall representanter som spesifisert i organisasjonens lover.

B. Funksjoner og fullmakter.

1) Den lovgivende forsamling skal ha rett til å drøfte de almene retningslinjer for å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet, innbefattet retningslinjer for avrustning og regulering av rustninger, å diskutere ethvert spørsmål i forbindelse med opprettholdelsen av internasjonal fred og sikkerhet som er lagt fram av ett eller flere medlemmer av organisasjonen eller av sikkerhetsrådet, og å treffe beslutninger om alle slike retningslinjer og spørsmål. Alle spørsmål hvor inn gripen er nødvendig, skal av den lovgivende forsamling legges fram for Sikkerhetsrådet enten før eller etter de er blitt drøftet. Den lovgivende forsamling skal ikke på eget initiativ treffe beslutninger i noen sak angående opprettholdelsen av internasjonal fred og sikkerhet som blir behandlet av Sikkerhetsrådet.

2) Den lovgivende forsamling har høve til å oppta nye medlemmer i organisasjonen etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet.

3) Den lovgivende forsamling har fullmakt til etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet, å uteslutte ethvert medlem som Sikkerhetsrådet har besluttet å gripe inn mot ved førebyggende handlinger eller ved maktmidler, fra bruken av alle de rettigheter og privilegier som medlemskapet fører med seg. Rettigheter og privilegier som er fratatt et medlem på denne måte, kan gis tilbake etter beslutning av Sikkerhetsrådet. Den lovgivende forsamling har myndighet til, etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet, å ekskludere fra organisasjonen ethvert medlem av organisasjonen som hårdnakket krenker de prinsipper som inneholdes i lovbestemmelsene.

4) Den lovgivende forsamling velger Sikkerhetsrådets ikkepermanente medlemmer av det økonomiske og sosiale råd som er foreskrevet i kapitel IX. Den har fullmakt til, etter anbefaling fra Sikkerhetsrådet, å velge organisasjonens generalsekretær. Den skal utføre de funksjoner i forbindelse med valg av dommere til den internasjonale domstol som den får etter domstolens statutter.

5) Den lovgivende forsamling skal fordele utgiftene blandt organisasjonens medlemmer, og har fullmakt til å godkjenne organisasjonens budjetter.

6) Den lovgivende forsamling skal ta initiativet til undersøkelser og framsette forslag for å fremme internasjonalt samarbeid på politiske, økonomiske og sosiale områder og for å tilrettelegge situasjoner som kunne true den almene velferd.

7) Den lovgivende forsamling skal framsette forslag om koordinasjonen av virksomheten hos de internasjonale økonomiske, sosiale og andre spesielle organ som er bragt i kontakt med organisasjonen ett overenskomster mellom slike organer og organisasjonen.

8) Den lovgivende forsamling mottar og behandler faste årlige og spesielle rapporter fra Sikkerhetsrådet og rapporter fra andre av organisasjonens avdelinger.